

Izhaja vsaki dan.

Čedi ob nedeljah in praznikih ob 5. uri. ob ponedeljkih ob 3. uri zjutraj.

Stavilke se prodajajo po 3 novč. (6 stotink) mnogih tobakarnih v Trstu in okolici. Ljubljani, Gorici, Celju, Kranju, Mariboru, Celovcu, Idriji, Št. Petru, Sežani, Nabrežini, Novemestu itd.

Vilase in naročbe sprejema uprava lista „Edinost“, ulica Giorgio Galatti št. 18. — Uradne ure so od 2. pop. do 4. zvečer. — Cene oglaševanja 16 st. na vrsto petič; posilnice, smernice, javne zavave in domači oglasi po pogodbi.

TELEFON šte. 1157.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Naročnina za eno leto 24 K., pol leta 12 K., 3 mesece 6 K. — Naročbe brez dopolnilne naročnine se uprava ne ostra.

Za dostavo naj se pošiljajo na uradništvo lista. Ne frankovanje se ne sprejemajo in rokopisi se ne vračajo. Naročnino, oglaševanje in reklamacije se pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom.) Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 17. Poštno-hranilišni račun št. 652.841.

Brzobjavne vesti.

Demonstracije za splošno volilno pravico.

DUNAJ 5. Današnje demonstracije za splošno volilno pravico pred parlamentom ter demonstracije za volilno pravico v Gradcu, Celovcu, Lvovu, Brnu ter v drugih krajih so se povsod, izveniši v Pragi, izvršile, mirno.

PRAGA 5. Danes so se demonstracije ponovile. Približno 10.000 oseb se je zbralo v središču mesta. Eni so redarje obmetavali s kamenjem, drugi so streljali z revolverji, vsled česar je bilo več redarjev precej težko ranjenih. Policija je morala st. eljati, nakar se je množica razkropila. Vojaštvo, ki je bilo pozvano na pomoč, je očistilo ulice. Množica, ki se je umaknila, je pa priredila nove izgrede v predmestjih. Popoldne se je vojaštvo povrnilo v vojašnice, toda zvečer je bilo zopet pozvano na pomoč, ter je razdejalo barikade, ki jih je množica zgradila. Izgredniki so poškodovali več poslopij, med temi nemško gimnazijo v kralj. Vinogradih. Nemiri so se vršili poglavito v predmestjih, dočim je bilo ob 10. uri zvečer v mestu prilično mirno. Pri mnogih aretovanih osebah so našli dolge nože, bodala in revolverje. Od demonstrantov jih je bilo kakih deset več ali manj ranjenih, eden smrtno.

Zapisega novoimenovanih ogrskih škofov.

DUNAJ 5. Novoimenovani ogrski škofje so bili včeraj zapriseženi.

Dunajsko vseučilišče zaprto.

DUNAJ 5. Dunajsko vseučilišče je radi sobotnih dogodkov do daljne odredbe zaprto.

Srbija in Bolgarija.

BELIGRAD 5. Na včerajšnji seji skupščine je ministerski predsednik Stojanović izjavil: Unanija politika Srbije bo kakor doslej srbska, in bo stremela za tem, da postopa v sporazumu s Črnogorom in z Bolgarijo. Mi in Bolgari smo vsled skupnih nevarnosti in skupnih interesov navezani eden na drugega. Pri ti mora do odkritosrčnega in natančnega sporazuma, ker zahtevajo to življenskih interesih obeh narodnosti. Temu sporazumu se sicer delajo velike težave, toda samozavest in patrijotizem srbskega in bolgarskega naroda bosta to oviro odstranila. Le potem se uresniči politika: Balkan balkanskim narodom in vsakemu teh naj pripada tozadevni del. V prijateljih te devize v ino-

zemstvu najdemo tudi naše prijatelje, oni nam bodo pomagali, da to devizo tudi uresničimo. Po sklepu generalne debate je bil adresni načrt vladne stranke v prvem čitanju vsprejet z 80 proti 54 glasom.

Italija ojači svojo posadko na Kreti.

RIM 5. Italija ojači svojo vojno četo na Kreti. „Agencija Italiana“ opaza k temu, da je vlada to sklenila radi tega, da bi čim prej prišlo na otoku do miru, in ravno italijanske čete so bile, ki so brez preli-vanja krvi največ sodelovale v pomirjenju prebivalstva.

Bolgarski knez Ferdinand.

PARIZ 5. Bolgarski knez Ferdinand je včeraj popoldne preko Dunaja odpotoval v Sofijo.

Admiral Nebogatov.

MARSILJA 5. Paketni parnik „India“ z admiralom Nebogatovom in ruskimi častniki Smirnovem, Gregorijevem in Lišinom je včeraj predpoludne dospel semkaj. Admiral Nebogatov je zvečer preko Litiha-Frankobroda-Berolina odpotoval direktno v Petrograd.

Bolgarske trgovinske pogodbe.

SOFIJA 5. Novi trgovinski pogodbi z Angležko in Italijo sta bili danes podpisani.

Mornarji s „Potemkina“.

SOFIJA 5. Petnajst mož posadke ruske vojne ladije „Potemkin“, med temi znani Ciril, člen eksekutivnega sveta, so dospeli semkaj iz Romunske, da pričakujejo tukaj svojega pomiloščenja ter se vrnejo potem v Rusijo.

Švedska ministerska kriza.

STOKHOLM 5. Deželni minister Lundeberg je „Svenska Telegram biro“ naznanil, da je kralj poveril sestavo novega ministerstva državnemu svetovalcu Staafu, ker so se ponesrečili poskusi Lundeberga, da bi sestavil novo ministerstvo.

Pristojbina za inozemce v Ameriki.

NEW-YORK 5. Vsak inozemec, ki pride v Zvezne države, mora plačati pristojbino deset frankov. Odslej se bo ta pristojbina strogo izterjevala.

Dogodki na Ruskem.

Izgredi proti židom v Odesi.

ODESA 5. Reuterjevemu dopisniku v Odesi je neki general izjavil: Izgredi proti židom so samo rezultat njihovega nesramega vedenja, ki močno žati ruski

— Radi mene svobodno, prav gotovo, je potrdil ban.

— Vidiš, že sem ti rekel, vsem nam meščanom pri morju je bil Šišman po Mariji zakoniti kralj; četudi ga nismo poznali, smo se mu vendar zaobljubili; priseglo je predljudskim zvestobo celo tudi mnogo vlastelinov dalmatinskih in hrvatskih v skradinski cerkvi. Šišman nam je kralj, a slušali bomo bana, ki ga on postavi — to je bila vsem nam skupna beseda in misel.

— Res vseh? je vprašal Pavel Horvat, smehlja se.

— Kdo more pogledati v dno vsacega srca, gospod škof! je vprašal Zorič mirno, pogledavši Pavla, moreš-li ti? Ne moreš, če tudi je to tvoj poklic in si izvežban v tem. Morda je med nami po mestih izdajniških želja, bodi, da je ta ptuja kri, ki ne mara za našo kraljevino, bodi da je odpadnik domače krvi, ki pljuva na svoje, pak se nadeja zlate sreče od tujinstva. Ali pravim vam na dušo, to niso vsi, to je še le en del. Vi gospoda hrvatska in slavonska ste se dvignili proti Šišmanu in Mariji, najprej za Karla, vojvodo od Drača. Gledali smo, molčali smo. Nu kaj hočemo? Naš poklic ni orožje in mi ne krojimo držav in zakonov. Novega kralja so vam ubili.

patrijotični čut. Z nedostojnim slavljen manifestu so židje zlorabili podeljeno jim svobodo.

Finska ustava vzpostavljena.

HELSINGFORS 5. Prisiljen vsled rastočih nemirov, je car izdal manifest, s katerim dobi finska svobodno konstitucijo. Finski deželni zbor je sklican na 20. decembra. Senatorjem, ki so prosili za odpust iz službe, se je ugodilo.

Ponehanje štrajka v Rigi.

RIGA 5. Socijalno-demokratski zvezni odbor je včeraj popoldne sklenil končati jutri zjutraj politični generalni štrajk. Danes se vrše na pokopališčih veliki shodi na čast onim, ki so padli kakor žrtve svobode. Delavci so se zavezali, da bodo vzdrževali red.

Odstop ministra za finance.

PARIZ 5. V financijelnih krogih se govori, da sedanji ruski finančni minister Kokovc ne vstopi v Witte-jevo ministerstvo. V slučaju spremembe v vodstvu finančnega ministerstva bi se morala potem pogajanja zaradi posojila pričeti z nova.

Sestava novega ruskega kabineta.

PETROGRAD 5. Ministerski predsednik Witte sestavlja še vedno novo ministerstvo. Senator Koni postane baje minister pravosodja, general Kosič pa vojni minister.

BEROLIN 5. Iz Petrograda poročajo „Russ. Korrespondenz“. Splošni položaj se smatra tukaj neugodnim, ker ne more Witte sestaviti ministerstva. Nasproti neki osebi se je Witte izjavil: Vsi mi hočejo svetovati, nihče pa noče z menoj delati. Vsi zastopniki opozicijskih strank, na katere se je Witte obrnil, so mu odrekli svoje sodelovanje.

Ruske torpedovke v Memelu.

MEMEL 5. Včeraj zjutraj sta dospeli dve ruski torpedovki. Ena je popoldne ukrcala premost na ostane tukaj do danes, druga je pa s 160 poštnimi vrečami popoldne odplula v Petrograd.

Drobne politične vesti.

Naslednik Pobjedonosceva. Novi viši prokurator sv. Sinoda, knez Aleksander Obolenski je star 58 let. Učil se je na moskovskem vseučilišču. Dolgo vrsto let je služil v pravosodnem ministerstvu in je bil od 1882 do 1885 plemski maršal v Penzi. Leta 1889 je postal državni

Grdo je bilo to, bogomrzko. Mi smo zopet molčali, ker ga nismo mi doveli, niti ni moglo biti od nas pomoči ali odpomoči. Dosta smo pretrpeli radi tega. Gospod prior nam je ne enkrat s krvavo roko poplačal to naše pokorno molčanje, a mi siromaki smo morali še reči »Hvala« za to. Potem ste snubili narod za sinu ubitega kralja, za vladarja — otroka. Tudi zanj je teklo krvi, zastoj teklo. Mi smo zopet molčali, a dobili smo zopet neenkrat batin radi dečka, o katerem je govorila samo pripovedka. Sedaj je navalil Bošnjak. Tvrdo po vašem naročilu, zajel vas, gospod, z železno roko v svoj krog, a nam je stopil za vrat. In zopet se zvijamo mi primorski meščani v muki in zadregi na trnu. Vidite, to ste nam vi storili, gospoda! Trije so ki prisvajajo naslov »hrvatskega kralja«, Šišman, Tvrdo in mali Lacko. Vsak pravi, da je ta naslov dobil po božji milosti, vsaki se grozi in žuga. Kateremu kralju naj se klanjamo, katerega bana naj slušamo? Daj, reci sam po duši, gospod ban, je-li kdo v hujem škripcu, nego mi? Moremo-li mirno kupčevati in delati, ko nam sedaj jedna, sedaj druga vojska sedi pred vratmi, nam pali oljke nasade in vinograde? — Pak naj ne obu-

svetovalec in nadkonjar carskega dvora. Kmalu potem je bil knez Obolenski imenovan višim prokuratorjem drugega oddelka in leta 1895 pa višim prokuratorjem prvega oddelka senata. Nedavno je bil pozvan v državni svet. Brat knezov je zelo uplivna oseba na dvoru carja Nikolaja II. Škofijske konference. Letošnje jesenske konference avstrijskega škofjskega odbora prično na Dunaju dne 14. novembra.

Kucovlaški eksarhat. Iz Carigrada javljajo: Grški patrijarhat je razširil vest, da namerava Romunska vstaviti baje kucovlaški eksarhat. Od romunske strani se pa ta vest dementuje.

Domače vesti.

Včerajšnji občni zbor političnega društva „Edinost“ se je vršil ob precej pičli vdeležbi. Zbor je otvoril predsednik Ivan Goriup z govorom, v katerem je naglašal, da se v minulem letu niso izvršile nikake znatne spremembe. Najvažnejša je bila sprememba z odstopom namestnika grofa Goessa in imenovanjem novega namestnika princa Hohenlohe, katerega se hvali kakor pravičnega moža. A preden izrečemo o njemu svojo sodbo o novem namestniku, hočemo počakati njegovih del, izlasti novih volitev za mestni svet in rešitev našega šolskega vprašanja.

Odbor političnega društva se je v minulem upravnem letu izlasti pečal našim šolskim vprašanjem. V tej stvari je bila posebna deputacija pri novem gosp. namestniku ter mu vprašanje pojasnila; izlasti se je za ugodno rešitev mnogo trudil gosp. dr. Gregorin. Upati je, da se to pereče vprašanje za nas ugodno reši. Mestnega sveta ni že dve leti, a v mestni delegaciji, ki vodi občinske posle ni zastopana okolica, zato ima tudi okolica največ škode od tega, da ni mestnega sveta. Prihodnji odbor političnega društva »Edinost« čaka važna naloga. V prihodnjem letu se bodo namreč vršile mestne in državno-zborske volitve.

Na to je društveni tajnik gosp. Makso Cotič prečital letno poročilo, ki je bilo soglasno odobreno, tako tudi poročilo blagajnika gosp. Antona Bogdanovića.

Na predlog gosp. Ivana Preloga je bil dosednji odbor »per acclamationem« zopet izvoljen, izveniši g. Stanka Godina od sv. Ivana, na katerega mesto je bil izvoljen Josip Gregorič. Izvoljeni so bili torej:

Predsednikom: Ivan Goriup odborniki: dr. Gustav Gregorin, dr. Otokar Rybář, dr. Josip Abram, dr. Edvard Slavik, Anton Bogdanović, Makso Cotič, Josip Negode Sv. Ivan, Anton Miklavc Sv. Marija Magd. Namestniki: Josip Gregorič, Anton Sancin-Drejač Škedenj, Drag. Pertot Bar-

pujemo, ko ne vemo, smo-li božji ali vražji? Kaj bi bila ladija s tremi krmili in ako bi vsaki krmilar silil na drugo stran? Izgubila bi se brez sledi. Mi in vi, in vsi Hrvati, pojdemo tako pod zlo, ako se bo vsakdo zagrižal v svojo voljo, ako bo vsakdo pazil na svojo korist, ako bo vsakdo od nas danes bel jutri črn, kakor že pada podkupnina od te ali one strani. Bodite vsi jednaki junaki in pazite bolj na kraljevino, nego na človeka, ki bi rad bil kralj. Ljudje umirajo, narodi ostajajo. Potem se vam ne bo treba bati izdajstva od mest, ker bodo ista trebala vaše moči, ker bodo mogla imeti z vami eno srce. A sedaj? Sedaj se koljete med seboj in si puščate kri; vaša moč se gubi v praznem pobijanju, in ko ste si sami zadali smrtno rano, ste planili, da tudi nam, mirnim meščanom, nazdravite krvavo zdravico. Dovolj, je zaključil starec izmučen, dobro je Šišman pustil na cedilu toliko Trogir, kolikor druga dalmatinska mesta. Obečal nam je vso pomoč, a dal nam ni nič. prekmorski Vlašić Lacko je le igrača in ni kralj. Tvrdo je najbližji, je najmočnejši, najplemenitejši, in je v njem, tako se nadejam za trdno, tudi poštenja.

(Pride še.)

PODLISTEK.

322

Prokletstvo.

Izgovorjeni roman Avgusta Šenoa — Nadaljevanje in dovršil I. E. Tomić.

Pravel M. O.—8.

— Glej, glej, se je nasmejal Ivaniš grohotno, obrnivši se do brata svojega, ali si čul, brat Pavle, to da so Hrvatje! Oh, da, da! Vi se prividno hrvatite, ko vam to hrvatstvo nosi sadu; kadar ima moči, tedaj vam je dober ta hrvatski kralj in ban, da vam potrja pravice, da vam podelja zemlje, da vam odpušča kakov davek. Čim pa hrvatski vlasti začenja pomajati moč, ste vi prvi, ki jej obračate hrbet, pa prosite klečeči milosti pri najhujem sovražniku našem. Taki Hrvatje ste vi in zvesti podaniki hrvatskega kralja!

— Ne govoriš prav, gospod ban, je Zorič zopet vzdignil smelo svojo glavo. Oprosti, da ti tako in toliko govorim in odgovorjam, ali moram, ko si nam posegnil pod grlo. Smem-li svobodno govoriti?

kovi, Valentin Cibic Prosek, Ferdinand Ferluga Opčina, Josip Urbančič Bazovica, Martin Košuta Sv. Križ, Martin Čečar Lonjer, Pregledovalca računov: Gracijan Stepančič in Ivan Prelog.

Ob točki eventualia se je najprej oglašil g. dr. Rybář, ki je med drugim rekel, da je pač mnogo takih, ki vsestransko kritikujejo odbor političnega društva »Edinost«, a malo jih je pa, ki se za društvo tudi brigajo in ga podpirajo, kar — žal — dokazuje današnja pičila vdeležba in pa slabo denarno stanje društva.

Društvo ima samo 220 členov, a bi jih imelo lahko na tisoče, izlasti bi morala slovenska inteligenca bolj podpirati to važno društvo. Bližajo se mestne in državnozbornske volitve in tu mora vsak stati na svojem mestu.

G. Grgič je predlagal, naj bi se v bodoče vršil shod dopoldne, ker bi prišlo več ljudi.

Na to je g. dr. Rybář govoril o splošni volilni pravici in o narodni avtonomiji ter je predlagal nastopno resolucijo, ki je bila soglasno vsprejeta.

RESOLUCIJA:

»Občni zbor političnega društva »Edinost« pozivlja vlado, da predloži čim prej državnemu zboru zakonsko osnovo, s katero naj se uvede narodna avtonomija in splošna enaka in direktna volilna pravica, brez ozira na takozvano posestno stanje in na podlagi proporcionalnega volilnega sistema«.

G. Stanko Godina je predlagal, naj bi odbor političnega društva sklical velik ljudski shod, na katerem bi se manifestiralo za splošno volilno pravico. G. Glavič je izrazil željo, naj bi tudi list »Edinost« agitiral za splošno volilno pravico. Na to je predsednik g. Ivan Goriup zaključil shod.

Odlikovanje. Cesar je podelil predsedniku »Unione Operaia Triestina« Justu Belligouju zlati križec za zasluge, predsedniku nadzorstva omenjenega društva Ferdinandu Torosu pa srebrni križec za zasluge.

Negujte materini jezik! Prejeli smo: Mnogokrat ste že nastopili proti onim slovenskim starišem, ki (da-si sami ne znajo laški), uče svoje otročice ono grozno italijansčino, ki so je sami zmožni. Nastopi v listih in trud zasebnikov ni bil brezuspešen. Mnogo izgubljenih se je spametovalo in poslušalo bratske nauke, in v mnogih družinah, kjer se je nekdanj slišalo spačeno italijansčino, se govori sedaj lepi, milodoneči slovenski jezik. Da pa ni še vse, kakor bi moralo biti, so krive laske zanjke, v katere mamijo naše lahko-verno ljudstvo. Te dni sem bil u neki slovenski družini, u kateri se oče in mati prištevata Slovincem, a otroci ne znajo, ali nočejo znati slovenskega jezika. Mati, ki sem jo nagovarjal, naj popravi zamujeno, namreč, naj nauči svoje otroke svojega slovenskega jezika, mi je rekla, da se ona trudi za to, toda otroci da nočejo govoriti slovenski. — In sicer za to ne, ker jih Lah, ako govore slovenski, zmerja se sčavi! V istem času je prišla v omenjeno stanovanje neka laška sosedka ki je, ko je čula zakaj gre, rekla: »In čemu bi slušil slovenski jezik otrokom, ko si ne morejo žnjim prislužiti niti potrebnega kruha. V Trstu se more živeti le z laškim jezikom itd.

Jas sem si vprav želel dobiti »v roke« vsaj eno teh laških klepetulj in se z njo takoj obračunal. Vprašal sem jo, kam naj gredo otroci, ki ne znajo nego laški jezik? V Trstu lahko opravljajo službo težaka (in še to ne vselej); druge službe je težko dobiti, ako človek govori samo laški jezik. Da bi šel v Italijo! Po kaj — saj še oni, ki so tam rojeni, nimajo tam kruha in morajo po svetu!

Se slovenskim jezikom se pa lahko dobiva kruha v Trstu, po svem Slovenskem, Hrvatskem, v Bosni-Hercegovini, v Srbiji, Bolgarski, Česki, Poljski in v velikanski Rusiji. Ker ima Slovan dar za pričevanje jezika, se otroci, rojeni v Trstu, uče poleg materinega jezika, (ki mora biti prvi) tudi laškega, in ako zahajajo par let v solo, tudi nemškega jezika, kar je Lahom nemogoče. Lah se nikdar ne nauči, kakega tujega jezika dobro, ker nima daru za učenje jezika.

Ko sem ženama povedal to, je Lahinja priznala, da imam prav in je celo obžalovala, da ona ne zna slovenski — kar da bi jej bilo že čisto koristilo! Slovenska žena pa je obljubila, da ne da otrokom jesti, ako jo ne bodo prosili v slovenskem jeziku — in tako mora biti!

Po tem dogodku sodim, da je počasnemu napredovanju slovenskega jezika v slovenskih družinah mnogo kriva lahonska agitacija in največ pa omahljivost slovenskih starišev.

Ako vam torej Lah zabavljajo, ker učite svoje slovenske otroke slovenskega jezika, recite jim, da delate tako, ker je to vaša sveta dolžnost in ker ste popolnoma prepričani, da vam bodo vaši otroci hvaležni na tem, da ste jih naučili slovenski in zraven tega še drugih jezikov. Lah pa naj uče svoje otroke, kar jim drago, — pa bilo tudi turški, a naj se ne brigajo za

nas in našo mladino, kakor se ne brigamo mi za druge.

Brejski.

Ruski kružok. Učni prostor ruskega kružka je odslej v sobani »podpornega društva« (Narodni dom uhod iz ul. Galatti). Danes ob sedmih in pol zvečer je učni večer prvega tečaja. Konverzijski večer drugega tečaja odslej bo mesto ob četrtkih, ob sredah ob navadni uri.

Tujci v Opatiji. Od 1. sept. 1905. do 2. nov. 1905 je prišlo v Opatijo 5080 oseb. Od 28. okt. do 2. nov. 1905 je prišlo 205 oseb. Dne 2. novembra je bilo navzočih 918 oseb.

Grozen družinski drama. Včeraj predpoludne se je bila razširila po mestu vest, da je neki oče umoril svoji dve hčerki in potem sam sebe. Naš poročevalec je šel takoj pozvedovat o tem dogodku. Evo, kaj je zvedel:

V hiši št. 58 v ulici Media je stanoval pred nekaj tedni 37 letni inženir Henrik Grenham se svojo ženo Pijo in dvema hčerkama: 4 in pol letno Henriketo in 2 in pol letno Mario. Neki dan je bil Grenham zvedel, da žena krši zakonsko zvestobo. Ko se je prepričal, da je to res, se je takoj ločil od nje ter šel stanovat k svoji materi v ulico Stadion št. 8. Dočim je šla žena s hčerkama stanovat k neki družini v ulici della Stazione št. 8.

V soboto predpoludne je bil šel Grenham, da obišče svoji hčerki. Prišedši k nji ju je našel sami, ker je bila šla nje-gova žena po nekih opravilih. Vporabil je to priliko in vzel dekletci seboj, rekši, da ju sprovede malo na sprehod.

Ko je prišla Pija nazaj v svoje stanovanje, so jej povedali, da je bil tam nje moč in da je vzel dekletci seboj. Ona je čakala, da ju privede nazaj, a ko je videla, da ga le ni, je šla k njegovemu bratranču Albertu Grenham in ga naprosila, naj poizve, kje da je nje mož z dekletcema. Albert je šel okrog raznih sorodnikov in se-le pozno zvečer je zvedel Henrikovu bratu Dickyju Grenham, da je bil Henrik s hčerkama tam, a da je bil odšel kake pol ure prej.

Vedoči, da Henrik ima še vedno v najemu stanovanje v ulici Media, je šel Albert tudi tja, a našel je stanovanje zal prto. Včeraj v jutro se je pa zopet vrnil, a to pot je našel stanovanje odprto. Vstopil je torej in iskal bratranca po raznih sobah. Misli je že, da bo njegovo iskanje brezuspešno, ko je slednjič pogledal še v malo sobico. Groza ga je pretresla, ko je odprl vrata te sobice in pogledal vanjo:

Na tleh sredi sobice je ležal vznag njegov bratranec Henrik držeč v vsaki roki en revolver, a na zofi sta ležali dekletci. Henrik in starejša hčerka, Henriketa, sta bila mrtva, a mlajša hčerka, Marija, je le še komaj dihala. Henriketa je bila vstreljena v prsi, a Marija dvakrat v glavo. On, njiju nesrečni oče se je bil pa ustreliš z revolverjem v usta.

Albert je takoj obvestil policijo. Pozvan je bil zdravnik se zdravniške postaje, ki je dal Marijo takoj prenesti v bolnišnico, dočim ni mogel pri ostalih dveh opraviti ničesar drugzga, nego konstatovati njiju smrt.

Še o tatvini v Gorici. Tretji tat. Policijski adjunkt Jurij Titz je včeraj v jutro aretoval 28 letnega Alberta Pečenko, stanujočega v ulici di Donata št. 13. Ker je močno sumil, da se je tudi Pečenko udeležil tatvine v Gorici na škodo menjalca Jona, je šel Titz včeraj v jutro se svojimi agenti na Pečenkovo stanovanje. Pečenko je bil še v postelji, ako mu je Titz povedal, da je prišel v svrhu, da izvrši hišno preiskavo, mu je Pečenko takoj dejal, da je res on v družbi že aretovanih dveh — Colombo in Siglić — izvršil ono tatvino v Gorici. Povedal je tudi natančno, na kakšen način so izvršili to tatvino. Na dan vseh svetnikov so šli vsaki po sebeh v Gorico. Eden njih je najel sobo v prvem nadstropju št. 8 v Raštelu. V isti hiši, v pritličju, se pa nahaja menjalnica Jona, a omenjena soba je ravno nad njo. Pozneje so se sešli v oni sobi vsi trije in so predrl pod sobe in strop menjalnice, a skozi nastalo luknjo so se spustili po vrvi lestvi v menjalnico in tam prevrtili blagajno. Povedal je tudi, da so vzeli 370 kron, a ne samih 300, kakor je bilo rečeno.

Za tem je Titz izvršil hišno preiskavo ki je imela krasen rezultat: našel je 7 ponarejenih ključev, 3 revolverje 6 jeklenih nožičev za sveder, nabit revolver, bosanski nož, dleto, malo žepno električno svetiljko in razne druge tatinske priprave. Poleg tega je pa našel 75 kron avstrijskega in 4 lire in 30 stotink italijanskega denarja.

Pečenko je aile takoj odveden v za-pore. Pred 10 leti je bil v Gradcu 3 mesece zaprt radi tatvine. Lansko leto je bil pa v službi na Opčinah pri električni železnici. Čitatelji se gotovo še dobro spominjajo, da je bila lani izvršena tatvina v uradih električne železnice na Opčinah, in sicer da je bila prevrta blagajna.

Policija pripisuje sedaj tudi to tatvino Pečenku.

»Skrata« je izšla 44. številka.

Razne vesti.

Kraljica Natalija. Berolinski »Tageblatt« piše, da se je bivša srbska kraljica Natalija, ki se je še pred smrtjo kralja Aleksandra štela med najlepše žene, zelo postarala in povsem spremenila. Vest o umorstvu na njenem sinu, ki ga je vedno ljubila, je na kraljico silno uplivala. Kraljica je prej vedno imela okolo sebe veselo društvo, izlasti mladega naraščaja pariškega literarnega sveta. Na izprehodih v Biarritzu, in v pariških gledališčih je bila kraljica poznana oseba. Sedaj je zopet prošla v Biarritz da ostane tamkaj preko zime. Toda društvo jo komaj spoznava. Prej je izgledala mnogo mlajša nego je bila v resnici; danes izgleda starejša. Zdravje kraljice se je sicer nekoliko zboljšalo, toda njeni živci so še vedno bolni od trenutka, ko je zvedela za tragični konec svojega sina. Pravijo, da je od onega dne, ko je zvedela za nesrečno smrt svojega sina izgubila veselo razpoloženje in voljo do življenja.

Steklenice iz papirja. Razni predmeti se dan danes izdelujejo iz papirja. Ti predmeti imajo prednosti imajo prednost, da so trajni, lahki in malo stanejo. V novem času so pa pričela izdelovati iz papirja tudi steklenice. Amerikanci so prvi uvedli to novost, in pravijo, da z dobrim uspehom. Steklenice iz papirja rabijo v prvi vrsti za prevažanje mleka in rabijo samo enkrat. Da popir mleku ne škodi, za to je vsaka steklenica impregnirana s parafinsko tekočino. V Filadelfiji, kjer na veliko rabijo popirne steklenice, so opazili, da se je v mleku v steklenicah iz stekla, nahajalo vedno več mikrobov, nego li v popirnatih steklenicah.

Dva parizka lista prodana. Kakor poročajo iz Pariza je neki nacionalistički odbor kupil parizka dnevnika »La Presse« in »La Patrie« za 650.000 frankov.

Kaki so Madjari. Madjarski neodvisni časopisi so po smrti Nikolaja Barthe razpisali nabiranje za njegov spomenik. V par tednih nabral je sam dnevnik Magyarorszag 5897 kron!

Loterijske številke izžrebane dne

4. t. m.:						
Gradec	7	58	25	63	42	
Dunaj	25	1	42	16	79	

Gospodarstvo.

II.

Po kom naj bodo zadržne zveze nadzorovane?

Poleg zadrug, ki so osnovane po združnem zakonu od dne 9. aprila 1873. imamo tudi zadržne zveze, t. j. zveze za drug, ki so tudi zadruge in osnovane pa se v smislu takozvanega rezivjskega zakona od dne 10. junija 1903. Takih združnih zvez je v Avstriji znanih katic 20 že; od teh je večina (katic 14) zopet združenih v takozvani »Splošni zvezi« (»Allgemeiner Verband«) na Dunaju. Na Slovenskem imamo tudi že zadržne zveze, od katerih je najstarejša (10 let) »Centralna posojilnica slovenska v Krškem«; Ljubljanska »Zadržna zveza« je še mlada, a precej razširjena, in se je imenovala prej »Gospodarska zveza« in se poprej »Zveza kranjskih posojilnic«. Ona je zadruga, kakor je to tudi »Centralna posojilnica slovenska« v Krškem. Mlade zadržne zveze so tudi v Gorici,* (*Goriška zveza gospodarskih zadrug) v Puli in Trstu.

Od teh treh že dlugeti prvi dve, a tretja nima še koncesije. Dočim si je »Goriška gospodarska zveza« pridobila pravico za nadzorovanje svojih zadrug, si pulska zveza te pravice ni pridobila, marveč se je podvrgla nadzorstvu ljubljanske »Zadržne zveze«, ki to pravico že ima. O nemških in italijanskih zvezah, ki so v Celovcu, Gradcu in Gorici, nočem razpravljati, čeravno se je nekaj slovenskih posojilnic na Koroškem (kakih 5) in na Štajerskem (2—3) brez potrebe podalo k nemškim zvezam. Celjska »Zveza slovenskih posojilnic«, ta najstarejši in najzaslužnejši zavod te stroke na Slovenskem, je bila pa do sedaj le društvo in ne zadruga. Imela pa je pravico nadzorovanja že več nego 20 let. Začetkoma so se radi nadzorstva posojilnice njej prostovoljno pridružile, v novjšem času pa radi obligatoričnega nadzorstva, ki ga zakon terj. Zadruga, osrednja zadruga, ali zadržna

zveza je pa še le zdaj postala, vsled sklepa na občnem zboru 19. oktobra. Motive, ki so jo k temu napotili, smo zadnjič navedli. Vse te motive odobrujemo, le enega ne. Ta je poželjenje da bi ta celjska zadržna zveza potem pristopila k nemškemu »Verbandu«, da bi jo ta po zakonu nadzoroval. Moj Bog! Kako hoče Nemec, ki slovensko ne zna, slovensko zadrugo nadzorovati?! Kakor smo se pritoževali, da se je ljubljanska »Zadržna zveza« dala pregledati po tem »Verbandu«, tako tudi ni nam po volji, da bi isto napako storila celjska zveza. Na Slovenskem je sedaj vse polno »zvez« in »oseb«, ki imajo revizijsko pravico; zakaj ne bi si poiskala en in drug domači zavod ali slovenske ljudi, ali pa vlado za to nadzorstvo? Zakaj ne bi Celjani nadzorovali Ljubljancanov, Goričanov in Tržčanov? Zakaj ne bi se to tudi naopak vršilo? Zakaj se ne bi ti Slovenci podpirali medsebojno? Zakaj bi plačevali za nadzorstvo dvomljive vrednosti visoke vsote temu nemškemu »Verbandu«, o katerem smo mi prepričani, da ni objektivni, ne v stvarnem obziru glede načel zadržništva, ne v narodnem obziru? Upravno sodišče je razsodilo, da smejo Raiffeisenovke dajati nagrade in darila, organ tega »Verbanda« pa tega ne odobruje. Čudak, ki hoče modrejši biti od teh visokih sodnikov! Temu organu se je tudi poslalo objektivno poročilo o slovenskem posojilništvu. Ali mislite, da je priobčil? Kaj še? Ta »Verband« je tudi preveč odvisen od vlade, in tiste zadržne zveze, ki se mu pridružijo, bodo tudi preveč od vlade odvisne, preveč odvisne za tisto malenkostno podporo, ki jo dobijo od nje. Da po tej podpori hrepeni tudi celjska zveza, se čudimo, ko je ona vendar dovolj trdna, ko uživa od močnih slovenskih posojilnic izdatno naklonjenost v obilni meri!!

»Slov. zadruga«.

* »Centralna posojilnica« v Gorici pa ni več zadržna zveza.

** »Goriška zveza« je tudi šla k tomu »Verbandu«.

Ured.

Svojemu vrlenu pevcu

JOSIPU LEKAN

o priliki

NJEGA POROKE

z gospodično

MARIJO GRMEK

najprisrčnejše čestitajo pevke
in pevci »KOLA«.

Tovarna pohištva

Aleksander Levi Minzi

ulica Tesa št. 52. A (nasproti hiša).

ZALOGA:

PIAZZA ROSARIO (šolsko poslopije).

Cene, da se ni bati nobene konkurence.

Sprejemajo se vsakovrstna dela tudi po posebnih načrtih.

Ilustrovan cenik brezplačno in franco

Šivalni stroj. Proda se takoj nov. Cena: 60 kron. Naslov pri »Edinosti«.

Ivan Suban

TRST ul. Chiozza 33. TRST

Velika zaloga svežega gorkega masla, navadnega masla I. vrste po K 2.23 klg. centrifugirano maslo za čaj po K 2.70 ne izpod 5 kilogr. Sladki muškati v botejkah od 1 litra po 96 stot. Velika zaloga suhega in svežega sadja. O priliki praznikov se vdobijo: zajci, kijačci, koštruni itd. blago vedno sveže.

Na zahtev se pošlje cenik.

TOVARNA POHIŠTVA IGNAC KRON

TRST, ULICA CASSA DI RISPARMIO 6

REDLOVANJE PO NAJMODERNEJŠIH ZAHTEVAM

KATALOGI BREZPLAČNO.

Narodni kolek je

vdobiti pri upravi

»Edinosti«